

Lis Højgaard: *Bidrag til den danske kvindebevægelses historie 1870-1900*. Småskrifter fra Københavns Universitet, Institut for Kultursociologi, Hæfte 6 (Universitetsforlaget i København, Akademisk Forlag, 1977). 131 s.

Denne bog er en bearbejdet magisterkonferensafhandling fra Københavns universitets institut for kultursociologi, og det er med god grund, at den er blevet gjort tilgængelig for et større publikum. Det er en velskrevet og letlæst oversigt med en klar præcisering af hovedlinjer og problemer uden vidtløftige digressioner i detailspørgsmål. Indledningsvis forsøges at placere kvindebevægelsens udvikling i sammenhæng med det borgerlig-kapitalistiske samfunds udvikling, dog med en klar erkendelse af, at dette sidste spørgsmål er så ufuldkomment analyseret endnu, at man må indskrænke sig til ret generelle betragtninger. Herefter følger en historisk fremstilling af en grundlæggende periode i dansk kvindebevægelses historie. Analysens hovedemne er de problemer, Dansk Kvindesamfund, Kvindelig Fremskridtsforening og Kvindevalgretsforeningen beskæftigede sig med i perioden og stridighederne imellem dem. Forfatteren har af rimelige afgrænsningshensyn givet afkald på at gå nærmere ind på den faglige kvindeorganisering; men det kan ikke undgå at være en mangel, som forfatteren også fremhæver, at det ikke har været muligt at gå nærmere ind på holdningerne i Venstre og Socialdemokratiet, som kvindeorganisationerne havde megen debat og strid med, foruden samarbejdsforsøg.

De behandlede, borgerlige kvindeorganisationers kamp sigtede først og fremmest på en udvidelse af kvindernes borgerlige rettigheder, og Lis Høj-

gaard er indimellem noget utålmodig over deres manglende klasseanalyse og indsigt i den kapitalistiske produktionsmådes udvikling. Men det er vel et spørgsmål, om tiderne realistisk tillod andet, end man forsøgte at gøre, hvis bevægelsen skulle komme ud over sektstadiet, i betragtning af hvor voldsom modstanden var blandt mænd og kvinder i alle samfundslag og politiske partier. — Dette rokker naturligvis ikke ved, at bogen giver en meget nyttig karakteristik af kvindebevægelsens betingelser, formål og de problemer, den kæmpede med.

Dorrit Andersen

Bjørn Erichsen: *Om arbejderbevægelsen*. En introduktionsbog til dansk arbejderbevægelses historie (Hans Reitzels Forlag, 1977). 224 s.

Før anden halvdel af 1960'erne var, med en enkelt men vigtig undtagelse, nemlig det store socialhistoriske forskningsprojekt ved Institut for Historie og Samfundsøkonomi i 1930'erne, beskæftigelsen med den danske arbejderbevægelses historie arbejderorganisationernes egen sag. Disse har til gengæld fra deres tidligste start prioriteret deres egen historieskrivning højt, hvilket alene en optælling af titler på fest- og jubilæumsskrifter om faglige, kooperative og politiske organisationer vil vise. Ydermere er der ofte tale om digre og fornemt udstyrede værker, forfattet af bevægelsens mest fremtrædende topfolk.

De mange organisationshistorier er et konkret vidnesbyrd om den socialistiske arbejderbevægelses sans for det vigtige i at give arbejderklassen en historisk (selv-)bevidsthed og en forståelse af klasseorganiseringens betydning. Men problemet med parti- og fagforeningshistorierne har været, at